

N:o 17.

Ank. till Riksd. Kansli den 20 Mars 1874, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition om antagande af en författning angående förändrade bestämmelser i afseende å behandlingen och fullföljden af vissa mål.

Omförmälda nådiga proposition, som blifvit af begge Kamrarne till Lag-Utskottet remitterad, är af följande lydelse:

“Under erinran hurusom i fråga om den så kallade administrativa domsrätten Kongl. Maj:t redan i skrifvelse den 21 Maj 1819 uttryckt den åsigt att densamma genom rättsfrågors hänvisning till allmänna domstolar, såvidt möjligt, borde försvinna, och att genom Kongl. förordningarne af den 17 April 1828 äfvensom genom några senare Kongl. Maj:ts förfoganden denna grundsats också gjort sig gällande till förminskning af denna domsrätts fordom vidsträckta område, har Riksdagen i underdånig skrifvelse den 15 Maj 1868 vidare anfört, bland annat, att Riksdagen likväl ansåge, att åtskilligt ännu återstode att göra till vinnande af den enkelhet och reda i förvaltning och rättsskipning, som det fullständiga genomförandet af denna grundsats borde åstadkomma, i hvilket afseende Riksdagen trott sig finna:

att af de så kallade besvärsmål, hvilka ännu af förvaltningen handläggas, en icke obetydlig del kunde såsom rena rättsfrågor anses, i det de väcktes och utfördes dels enskilde rättssökande emellan, dels emellan enskilde, å ena sidan, och kronan såsom privaträttsligt subjekt, å den andra, och dertill afgjordes efter grunder, hvilka icke tilläte användandet af någon annan måttstock än den formela rättens; samt

Bih. till Riksd. Prot. 1874. 7 Saml. 8 Häft.

att vissa af dessa besvärsmål deremot voro af den art, att de, å ena sidan, måste bedömas efter samhällsintressets fordringar och derföre visserligen icke kunde såsom rättsfrågor betraktas och behandlas, men, å andra sidan, ock syntes beröra den enskildes rätt och derföre för sin tillbörliga handläggning i yttersta instansen fordrade sådan borgen för kontinuitet i grundsatsers tillämpning samt för domares juridiska utbildning, som man endast hos en verklig domstolsmyndighet egde att förutsätta, hvarförutom den vigt, dessa besvärsmål hade för förvaltningen sjelf, icke stode i rätt förhållande till det arbete och det ansvar, med hvilket de öfverhopade Konungen i Stats-Rådet.

På grund häraf anhöll Riksdagen det Kongl. Maj:t täcktes taga under öfvervägande, huruvida af de mål, hvilka nu afgöras af administrativ ortmyndighet och genom besvär kunna fullföljas antingen hos Rikets kollegier eller andra förvaltande centrala embetsverk samt vidare hos Kongl. Maj:t i Stats-Rådet eller ock omedelbart hos Kongl. Maj:t, sådana, som kunna till rättsfrågor hänföras, må öfverlemnas till behandling af allmän domstol, samt sådana, som äro af både judicial och administrativ natur och hvilka fortfarande ansågos böra af administrativ ortmyndighet i första hand upptagas, likväl må i sista instansen af Kongl. Maj:t i Dess Högsta Domstol afgöras.

Efter det i anledning häraf Kammar-kollegium och Kammar-rätten hvar för sig erhållit nådig befallning att afgifva underdånigt utlåtande, huruvida bland de mål, som från dessa embetsverk fullföljas till Kongl. Maj:t i Stats-Rådet, några kunde anses böra antingen helt och hållet öfverlemnas till behandling af domstol eller ock endast i sista instansen handläggas af juridisk myndighet, samt underdåniga yttranden i ämnet från Kammar-kollegium och Kammar-rätten inkommit, har ett förslag till författning i den af Riksdagen angifna syftning blifvit utarbetadt och jemväl af Högsta Domstolen granskadt; hvarefter, med anledning af förekomna anmärkningar, några mindre ändringar i förslaget egt rum.

Med afseende å vigten och omfattningen af detta förslag, äfvensom å de betänkligheter, som emot detsamma inom Högsta Domstolen blifvit framställda; samt enär genom förslagens antagande ej allenast de allmänna domstolarnes kompetens skulle komma att utsträckas till en icke obetydlig del af sådana mål, hvilka hittills i administrativ väg behandlats, utan äfven förändrade bestämmelser komma att meddelas angående handläggningen af vissa frågor, grundande sig i författningar, i hvilkas stiftande Riksdagen deltagit, har Kongl. Maj:t ansett Riksdagen böra beredas tillfälle att i ämnet sig yttra; och vill Kongl. Maj:t alltså, på grund af den för sådant fall i § 89 Regeringsformen meddelade bestämmelse, med öfverlemnande af Stats-Rådets och Högsta Domstolens protokoll i frågan, härigenom föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till

*Förordning angående förändrade bestämmelser i afseende å
behandlingen och fullföljden af vissa mål.*

Med ändring af hittills gällande föreskrifter angående här nedan i denna författning omförmälte måls behandling och fullföljd, varder förordnad som följer:

§ 1.

Nedan uppräknade mål komma, med upphörande af den beslutanderätt deri, som hittills dels Våre Befallningshafvande dels Våre och Rikets Kammar-kollegium eller Kammar-rätt tillkommit, att hädanefter af de allmänna domstolarne upptagas och handläggas, nemligen *twister*:

1:o) huruvida besittningsrätt till krononybyggen är förverkad eller eljest bör upphöra samt om nyttjanderätt till kronoskär, stränder och holmar, som af Oss blifvit till fiskes idkande upplåtne;

2:o) om beståndet och rätta tydningen af sådana tillståndsbref eller förordnanden, genom hvilka någon Oss och Kronan tillhörig eller eljest af publik egenkap varande fast egendom eller rättighet kommit under enskildt begagnande;

3:o) angående åtnjutande af de rättigheter, som i afseende å de till militära, civil- eller ecklesiastik-staterne eller ad pios usus anslagne hemmans disponerande och besittning kunna vederbörande vara förunnade;

4:o) om beståndet af tillförene skedda odlingar å de till menigheter upplåtne krono-, lands- och härads-allmänningar;

5:o) emellan församling eller enskilde hennes medlemmar, samt församlingens presterskap, kyrkobetjening eller folkskolelärare om, huru och till hvad belopp de senares löningsrättigheter skola enligt lag, fastställda lönerogleringar eller särskilda öfverenskommelser utgöras;

6:o) om tydning och tillämpning af gällande bestämmelser rörande barnmorskors och andre af kommuner aflönade personers löneförmåner;

7:o) emellan Oss och Kronan, å ena, samt allmänna inrättningar eller enskilda, å andra sidan, eller emellan dylika inrättningar och enskilda inbördes, angående de i Jordebokens kronokolumn upptagne hemmans och lägenheter egenkap af boställe, bohemman, kyrkohemman, hospitals- eller barnhushemman och dylikt, samt om orätt begagnade säteri-, rå- och rörs-, insockne- och öfrige frälsfriheter derå;

8:o) emellan innevånare i stad om rättighet till den åt staden donerade jord;

9:o) om jus patronatus i Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län eger rum samt om större eller mindre del af kronans tionde må patronrättigheten åtfölja;

10:o) om stubbe- och röjserätt å hemman och lägenheter;

11:o) om skyldighet att utgöra hamn-, bro-, väg-, färj-, eller andra den allmänna rörelsen, enligt fastställda taxor, ålagda afgifter;

12:o) emellan kronans ordinarie uppbördsmän och dem, hvilka under desses uppbördsmänns ansvar haft befattning med allmänna medels indrifning, angående redovisning för dessa;

13:o) angående försummadt fullgörande af sådana skyldigheter, som uti privilegier blifvit städer, societeter, bolag eller enskilde personer ålagde i afseende å någon af Oss eller Riksdagen dem förlänad inkomst eller rättighet; samt

14:o) sådana stridigheter emellan Göta kanalbolag å ena sidan och bolagets direktion eller Staten å den andra, som i nådiga brefvet den 1 Februari 1836 afses.

Med undantag af de under N:o 9 omnämnde tvister angående jus patronatus, hvilka, i likhet med hvad angående andra sådana tvister är stadgadt, skola tillhöra vederbörande Hofrätts handläggning, komma öfriga i denna § omförmälte mål att af första allmänna domstol å landet eller i stad upptagas, der de ej, till följd af sin beskaffenhet, i exekutiv väg behandlas.

§ 2.

Den, som icke åtnöjes med beslut, hvilket i fråga om äbo- och besittningsrätt till Hvitfeldtska stipendii-inrättningens hemman och lägenheter blifvit af kuratorerne för samma inrättning meddeladt, eger, för rättelses vinnande, att sist inom trettio dagar efter det han af beslutet erhöi del, sitt anspråk hos Vårt och Rikets Kammar-kollegium genom besvär fullfölja.

§ 3.

Framställes hos något af Våre och Rikets kollegier eller annan förvaltningsmyndighet anspråk på aktoratsarvode eller anmärkningsprocent af allmänna medel eller rese- och traktamentsersättning, men anspråket eller någon del deraf finnes icke vara af den ostridiga beskaffenhet att kunna omedelbart bifallas, skall, derest den sökande inom 60 dagar efter derom erhållen underrättelse sådant yrkar, anspråket, i hvad det ej blifvit godkändt, till Vår och Rikets Kammar-rätts afgörande öfverlemnas; och böra för sådant ändamål handlingarne dit insändas.

§ 4.

Der vid behandling hos något af Våre och Rikets kollegier eller annan förvaltande myndighet af sådan afskrifningsfråga, som i § 1 af Förordningen den 11

December 1830 omförmäles, anledning förekommer att förlusten tillskyndats genom uraktlåten tillsyn, uteblifne anmärkningar vid inkomne räkenskaper eller annat felaktigt förfarande af någon tjänsteman, skall, ändå att felet ej anses af den svårare beskaffenhet, som i § 3 af nämnda författning afses, målet, på sätt der sägs, till Vår och Rikets Kammar-rätts handläggning öfverlemnas.

§ 5.

Öfver de beslut, som af Vårt och Rikets Kammar-kollegium meddelas i tvister om företräde till skatteköp eller till stadgad åbo- och besittningsrätt till hemman eller lägenheter; så ock öfver Vår och Rikets Kammar-rätts beslut dels i de uti 5 § af instruktionen för nämnde embetsverk den 15 Oktober 1831 omförmälte mål, hvilka hittills fått hos Oss i vederbörande Stats-departement fullföljas och icke genom § 1 här ofvan eller annat stadgande blifvit från Kammar-rättens doms-rätt undantagne, sådana afskrifnings- och afkortningsmål, i hvilka fråga ej är om felaktigt förfarande af någon embets- eller tjänsteman, härunder likväl ej inbegripne; dels i frågor om aktorats- eller anmärkningsprocent samt rese- och trakta-mentsersättning; dels ock i mål, som angå anmärkningar vid Stockholms förmyndare-kammars räkenskaper, skola underdåniga besvär, då sådana ifrågakomma, hädan-efter anföras hos Oss i Vår Justitie-revisions-expedition, under iakttagande af den tid och de öfrige föreskrifter, som för beslutens öfverklagande nu gälla.

§ 6.

De i denna förordning meddelade bestämmelser skola ega tillämpning å alla der omförmälte mål, som efter den anhängiggöras, samt i fråga om de ärenden, hvilka i 2, 3, 4 och 5 §§ afses, jemväl å sådana, hvilka vid sagde tid äro beroende på pröfning, de i 2 § nämnde af kuratorerne för Hvitfeldtska stipendii-inrättningen, de i 3 och 4 §§ omförmälte af vederbörande kollegium eller förvaltningsmyndighet och de, som i 5 § afses, af Kammar-kollegium eller Kammar-rätten.“

I afseende på de inom Högsta Domstolen framställda anmärkningar emot berörda förslag, så ock de erinringar, hvarmed dessa anmärkningar blifvit af Hans Excellens Herr Justitie-statsministern bemöta, torde här icke erfordras någon vidare

redogörelse än blott en hänvisning till hvad Statsrådets och Högsta Domstolens vid den nådiga propositionen fogade protokoll i frågan innehålla.

Det hufvudsakliga i förslaget innefattas dels i 1 §, som afser att vissa hittills i administrativ väg behandlade tvistefrågor skulle till de allmänna domstolarne öfverflyttas, och dels i 5 §, som går derpå ut att vissa andra af Kongl. Kammarkollegium eller Kongl. Kammarrätten afgjorda mål, hvilka för närvarande få hos Kongl. Maj:t i Statsrådet fullföljas, skulle i sista instansen hänskjutas till Högsta Domstolen.

Vid granskningen af förslagens 1 § har Utskottet för sin del funnit denna paragraf vara antaglig, utom hvad angår 7:de punkten deri, som afser de i 8 § 3 mom. af Kongl. Maj:ts nådiga instruktion för Kammarkollegium den 16 Februari 1838 omförmälda frågor om de i jordebokens kronokolumn upptagna hemmans och lägenheters egenskap af boställe, bohemman, kyrkohemman, hospitals- eller barnhushemman och dylikt, samt om orätt begagnade säteri-, rå- och rörs-, insockne- och öfriga frälsefriheter derå. Härvid förekommer nemligen, att, sedan olika åsigtter understundom gjort sig gällande i afseende derå, huruvida tvister rörande kronans eller vissa kyrkors eganderätt till jord, införd i jordebokens kronokolumn, borde handläggas af domstolar eller af förvaltande embetsverk och myndigheter, Kongl. Maj:t, efter Högsta Domstolens hörande, genom nådig skrifvelse till Kammarkollegium den 31 Maj 1867 — Svensk Författnings-Samling N:o 45 — förklarar, att hvad berörda punkt i instruktionen innehåller om behörighet för Kollegium att besluta i frågor angående i jordebokens kronokolumn upptagna hemmans och lägenheters egenskap af, bland annat, kyrkohemman, icke bör så förstås, att tvister derom, huruvida eganderätten till jord af berörda beskaffenhet tillkommer antingen kronan eller någon viss kyrka, må af Kollegium upptagas; och enligt hvad Kammarkollegium i sammanhang med sitt i den nådiga propositionen omförmälda underdåniga yttrande upplyst, har Kongl. Maj:t medelst tvänne nådiga bref den 27 April 1868 i särskilda mål förklarar berörda grundsats tillämplig jemväl beträffande andra hemman än kyrkohemman. Kammarkollegii kompetens i förevarande fall läser följaktligen inskränka sig till frågor, huruvida i jordebokens kronokolumn upptagna hemman och lägenheter äro, med hänseende till kamerala förhållanden, att hänföra till det ena eller andra slaget af jordnatur, samt om orätt begagnade säteri-, rå- och rörs-, insockne och öfriga frälsefriheter derå*). En så beskaffad pröfning torde lämpligen böra fortfarande förbehållas den administrativa myndigheten, och det så mycket heldre, som der äro att tillgå de för dylika frågor utredning erforderliga handlingar, hvilket icke är förhållandet vid de allmänna domstolarne.

Kongl. kungörelsen den 15 Juni 1833 stadgar, att den, som icke åtnöjes

*) Biskopssäten åtnjuta lika friheter som det adliga ypperliga frälset; prestgårdar ega frälsefrihet; vissa kapellansbol lika friheter som prestgårdar. Akademiemman äro fria från räntor och tionde till kronan.

med kuratorernes öfver Kongl. och Hvitfeldtska stipendii-inrättningens beslut i frågor om äbo- och besittningsrätt till inrättningens hemman och lägenheter i Bohus län, eger att sina besvär deröfver hos Kongl. Maj:t anföra. Enligt 2 § i Kongl. Maj:ts förslag skulle i dessa frågor Kammar-kollegium blifva en mellaninstans, såsom förhållandet är i tvister rörande äbo- och besittningsrätt till kronohemman. Den närmaste anledningen, hvarför ett sådant stadgande föreslagits, torde emellertid vara att söka deri, att man velat hänföra dessa frågor under den kategori af mål, der, enligt 5 §, talan emot Kammar-kollegii beslut skulle fullföljas hos Kongl. Maj:t i dess Justitie-revision. Frågan huruvida förslaget 2 § må antagas eller förkastas synes derföre böra blifva beroende på det resultat, hvartill granskningen af 5 § kan leda.

Enahanda är förhållandet med bestämmelserna i 3 och 4 §§, angående hvilkas betydelse en närmare utredning här likväl torde vara påkallad.

Enligt 23 och 46 §§ i Kammarrättens instruktion af den 15 Oktober 1831, jemförde med Kongl. brefvet den 5 Mars 1858, äro Kammarrättens advokatfiskal och vederbörande anmärkningsförfattare tillförsäkrade aktorats- eller anmärkningsprocent å allmänna medel, som efter deras åtal inflyta i kronans eller annan allmän kassa. Om den förvaltande myndigheten vägrar att utbetala sådant arvode, tillhör det, jemlikt Kongl. brefvet den 9 Mars 1849, Kammarrätten att afgöra huruvida arvodet bör utgå eller ej. På grund af 5 § 12 mom. i instruktionen ankommer det på Kammarrätten jemväl att pröfva *besvär* öfver General-tullstyrelsens resolutioner i fråga om anmärkningsprocent. Men äfven i andra förvaltande verk, såsom General-poststyrelsen och Fångvårdsstyrelsen, åtnjuta anmärkningsförfattare ifrågasvarande slags provision. Besvär öfver dessa myndigheters beslut rörande sådana frågor fullföljas dock ej i Kammarrätten utan hos Kongl. Maj:t i Statsrådet. Besvär öfver Kammarrättens beslut i dylika mål gå för närvarande likaledes till Regeringen, men skulle, enligt förslaget 5 §, hädanefter hänskjutas till Högsta Domstolen. Och blefve nu denna förändring genomförd, betingades deraf bestämmelserna i 3 §, på det att icke besvär rörande beslut i likartade frågor skulle komma att fullföljas i vissa fall hos Högsta Domstolen, i andra åter hos Statsstyrelsen.

Den i förslaget 4 § omförmälda Kongl. förordningen den 11 December 1830 stadgar, beträffande behandlingen af frågor om extra ordinarie afskrifningar, att sådan afskrifning icke får beviljas i annat fall än då det varder utredt att förlusten tillkommit utan någons förvållande, eller tillgång till förlustens ersättande brister hos den, som är dertill lagligen förpligtad. Förvaltningsmyndigheternas utslag i afskrifningsfrågor skola underställas Kammarrättens pröfning och besvärshänvisning meddelas till Kammarrätten, så vida det icke är ett kollegium som meddelat utslaget. Är det ett kollegium, eger underställning icke rum, och besvär öfver utslaget anföras då direkte hos Kongl. Maj:t i administrativ väg. Om likväl vid behandlingen af en slik fråga hos ett kollegium det befinnes, att förlusten tillkommit

genom tillgrepp eller förskingring eller genom åsidosatt kontroll af vederbörandet, så att, utom förlustens ersättande, *ansvar* bör följa, skall kollegiet öfverlemma målet till Kammarrättens afgörande. Emot verkställd afskrifning i kollegiet får Kammarrättens revisionskontor eller advokatfiskal anföra besvär hos Kongl. Maj:t. Såsom af förslaget 5 § synes, är der afsedt, att talan emot Kammarrättens beslut i alla afskrifningsmål, då fråga är om felaktigt förfarande af någon embets- eller tjänsteman, skulle fullföljas hos Högsta Domstolen. Om förslaget 5 § antoges utan förändring af ofvannämnda stadganden i 1830 års förordning, blefve således följden, att afskrifningsfrågor af likartad beskaffenhet komme att i sista hand afgöras än af Högsta Domstolen, än af Kongl. Maj:t i Statsrådet.

Hvad nu angår de i 5 § afsedda mål, så, äfven om man icke i allo kan dela de inom Högsta Domstolen uttalade åsichter derom, att dessa mål skulle vara af administrativ natur, torde dock böra medgifvas, att här är fråga om en lagskipningsgren, der hos domaren tagas i anspråk speciela insigter i ämnen, mera främmande för de allmänna domstolarnes verksamhet; der lagstiftningen har till hufvudsaklig uppgift att ordna statens hushållnings- och förvaltningsangelägenheter, och der den nu varande lagen i sitt sammanhang hvilat på förutsättningen af helt andra än de i allmänna civillagen fastställda regler för bevisning och rättegångssätt i öfrigt. De ifrågavarande besvärsmålen hänskjutande till Högsta Domstolen kunde derföre, på sätt inom domstolen anmärkts, blifva äfventyrlig till sina följder, i anseende till åtgärdens inflytande på den egentliga lagskipningen och densammas förblandning af administrations- och privaträttens skiljaktiga grunder.

I detta afseende äro målen rörande bevillingstaxering, hvilka enligt bevillningsstadgan fullföljas från pröfningskomité till Kammarrätten, egnade att påkalla en synnerlig uppmärksamhet. Beskattningen, som genom bevillingstaxering eger rum, verkställs från början af nämnder, hvilka endast inför det egna samvetet äro ansvariga för sina beslut. Det ligger i sakens natur, att t. ex. en industriidkare, som blifvit taxerad till alltför stor inkomst af sin rörelse, sällan, om ens någonsin, kunde vinna rättelse, om dertill fordrades, att han skulle styrka sin talan medelst laggiltig bevisning enligt allmänna civillagens fordringar.

För öfrigt må erinras, att de kammar-mål, hvilka äro af beskaffenhet att mera ingripande beröra privaträttsliga förhållanden, redan äro hänskjutna till Högsta Domstolen. I afseende på anvisningar till underdåniga besvär anförande öfver Kammarrättens utslag gäller nemligen, enligt 26 § i dess instruktion, den grund, att alla balansmål, fiskaliska aktioner, frågor om obehöriga afkortningar och afskrifningar, overificerade kronoréstantier med flera sådana ämnen, som innefatta ett från lag och författningar afvikande förfarande, hvarå ansvar följa bör, hänvisas till Justitie-revisionen; hvaremot uti de anmärkningsmål och flera förekommande ärenden

ärenden, der fråga uppkommit om ett olika förhållande rörande någon författnings rätta mening och förstånd, besvaren bör hänvisas till vederbörande statsexpedition.

Ehuru Utskottet, på anförda skäl, icke kan tillstyrka öfverflyttandet af ifrågavarande besvärsmål till Högsta Domstolen, med bibehållande af dess nu varande organisation, biträder dock Utskottet den af Kammarrätten uttalade åsigt, att, om saken kunde ordnas på det sätt, att en afdelning af Högsta Domstolen öfvertog alla de s. k. administrativa besvärsmålen och sålunda behandlade äfven dem som redan nu skola hos Högsta Domstolen fullföljas, såsom fattigvårdsmål m. fl., äfvensom skiftessmål, samt uteslutande sysselsatte sig med sådana ärenden, derigenom skulle komma att utbilda sig en högsta instans för dylika frågor, hvilken motsvarade anspråken på en sådan myndighet. En så beskaffad lösning af frågan torde emellertid förutsätta en grundlagsförändring, i afseende hvarå det icke tillkommer Utskottet att ingå i pröfning.

På grund af hvad nu anfördt blifvit får Utskottet hemställa,

att Riksdagen, med förklarande att Kongl. Maj:ts förevarande nådiga proposition icke kan i sin helhet bifallas, måtte för sin del besluta en författning, så lydande:

Förordning angående förändrade bestämmelser i afseende å behandlingen af vissa mål.

Med ändring af hittills gällande föreskrifter angående nedan omnämnda måls behandling, varder förordnad som följer:

Nedan uppräknade mål komma, med upphörande af den beslutanderätt deri, som hittills dels Våre Befallningshafvande dels Våre och Rikets Kammar-kollegium eller Kammar-rätt tillkommit, att hädanefter af de allmänna domstolarne upptagas och handläggas, nemligen *twister*:

1:o) huruvida besittningsrätt till krononybyggen är förverkad eller eljest bör upphöra samt om nyttjanderätt till kronoskär, stränder och holmar, som af Oss blifvit till fiskes idkande upplätne;

2:o) om beståndet och rätta tydningen af sådana tillståndsbrief eller förordnanden, genom hvilka någon Oss och Kronan tillhörig eller eljest af publik egenskap varande fast egendom eller rättighet kommit under enskildt begagnande;

3:o) angående åtnjutande af de rättigheter, som i afseende å de till militära, civil- eller ecklesiastik-staterna eller ad

pios usus anslagne hemmans disponerande och besittning kunna vederbörande vara förunnade;

4:o) om beståndet af tillförene skedda odlingar å de till menigheter upplåtne krono-, lands- och häradsallmänningar;

5:o) emellan församling eller enskilde hennes medlemmar, samt församlingens presterskap, kyrkobetjening eller folkskollärare om, huru och till hvad belopp de senares löningsrättigheter skola enligt lag, fastställda löneregleringar eller särskilda öfverenskommelser utgöras;

6:o) om tydning och tillämpning af gällande bestämmelser rörande barnmorskors och andre af kommuner aflönade personers löneförmåner;

7:o) emellan innevånare i stad om rättighet till den åt staden donerade jord;

8:o) om jus patronatus i Skåne, Halland, Blekinge och Bohus län eger rum samt om större eller mindre del af kronans tionde må patronrättigheten åtfölja;

9:o) om stubbe- och röjse rätt å hemman och lägenheter;

10:o) om skyldighet att utgöra hamn-, bro-, väg-, färj-, eller andra den allmänna rörelsen, enligt fastställda taxor, ålagda afgifter;

11:o) emellan kronans ordinarie uppbördsmän och dem, hvilka under desses uppbördsmanas ansvar haft befattning med allmänna medels indrifning, angående redovisning för dessa;

12:o) angående försummadt fullgörande af sådana skyldigheter, som uti privilegier blifvit städer, societeter, bolag eller enskilde personer ålagde i afseende å någon af Oss eller Riksdagen dem förlänad inkomst eller rättighet; samt

13:o) sådana stridigheter emellan Göta kanalbolag å ena sidan och bolagets direktion eller Staten å den andra, som i nådiga brefvet den 1 Februari 1836 afses.

Med undantag af de under N:o 8 omnämnde tvister angående jus patronatus, hvilka, i likhet med hvad angående andra sådana tvister är stadgadt, skola tillhöra vederbörande Hofrätts handläggning, komma öfriga i denna författning om-

förmälda mål att af första allmänna domstol å landet eller i stad upptagas, der de ej, till följd af sin beskaffenhet, i exekutiv väg behandlas.

Denna förordning skall ega tillämpning å alla der omförmälda mål, som efter den anhängiggöras.

Stockholm den 20 Mars 1874.

På Utskottets vägnar:

Eric Sparre.

Reservationer:

af Herrar *von Gegerfelt*, Friherre *Wrede*, *Hasselrot* och *N. Petersson*, hvilka yrkade bifall till den Kongl. propositionen; samt

af Herr *von Sydow*: "I afseende på 1, 2, 3, 4 och 6 §§ i det af Kongl. Maj:t framlagda författningsförslag, hemställer jag att Kongl. Maj:ts proposition måtte vardas bifallen.

Beträffande 5 § i samma förslag så, enär de till Kammarrättens handläggning, enligt 5 § 10 mom. i dess instruktion af den 15 Oktober 1831, hörande mål, som innefatta besvär öfver Pröfningskomitéernas beslut i taxeringsärenden, efter min uppfattning äro af ren administrativ natur, anser jag dessa mål böra undantagas från dem, som från Kammarrätten skola i Högsta Domstolen fullföljas; hvaremot jag i öfrigt tillstyrker bifall till den Kongl. propositionen äfven i afseende på denna paragraf".